

Удружење антифашиста и бораца НОР-а града Добоја

Број: 8/21

Добој, 14. 10. 2021. год.

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А

о стању споменика и спомен-обилежја из Другог свјетског рата на подручју града Добоја

На подручју града Добоја, који је у историјским мапама уцртан као једна од посебно важних тачака на простору бивше Југославије, а могло би се рећи и на простору Европе, налази се велики број споменика и спомен-обилежја из периода Другог свјетског рата. Многи споменици се налазе у градском језгру, али већина њих је распоређена у мјестима одакле су потекли борци НОР-а, или и у селима у којима су се догађали устанци или погубљења народа.

У самом граду централно мјесто заузима споменик у Парку народних хероја. Споменик је у солидном стању, али постоји потреба за одређеним радовима на заштити споменичког комплекса, прије свега замјена двије плоче које су оштећене, а налазе се над степеништем којим се силази у костурницу. Иначе, после поплаве, 2014. године, уклоњен је и опран муљ из саме костурнице у којој су похрањени посмртни остаци 111 стријељаних устаникуа, по пресуду усташког пријеког суда.

У парку треба поправити бисту народног хероја Јосипа Јовановића, а остале очистити и освјежити.

Обиласком градских улица констатовано је да недостају спомен плоче на сљедећим адресама:

- Улица краља Александра (Исмета Капетановића бр. 91)
- Улица војводе Мишића (Младена Стојановића бр.16)
- Улица Ослободилачка бр. 53

Спомен плоче постоје и у добром су стању у Улици Крњинских бригада (Владимира Веселића бр. 45), Меше Селимовића и Поп-Љубина (Рефика Бешлагића) бр. 23 и 103, те Краља Александра (Исмета Капетановића) на објекту Соколског дома.

Споменик на Преслици, гдје се обилежава 23. август, Дан устанка народа Добоја, Маглаја и Грачанице је у доста запуштеном и орозулом стању. Само уређење споменичког комплекса изискује велика финансијска средства, али се у први план намеће концепт обилежавања овог датума.

Добојски логор и 23. август су два једина датума у републичком Календару обиљежавања значајних догађаја и личности. У први план се намеће питање концепта обиљежавања 23. августа и то захтијева ангажовање најодговорнијих људи и институција града Добоја, те општина Маглај и Грачаница.

Нови споменик Добојском логору, који је изграђен на мјесту гдје се налазила већина барака логора, је у одличном стању и он захтијева само редовно одржавање, укључујући рјешење проблема смећа које се одлаже у непосредној близини споменика.

Када говоримо о стању најзначајнијих и највећих споменичких комплекса у сеоским срединама, оно је задовољавајуће, прије свега захваљујући раду и ентузијазму активиста који су активни у тим срединама. То се у првом реду односи на: Придјел Доњи, Липац, Буковица Мала, Ритешић, Осјечани, Трбук и Рјечица.

Захваљујући разумијевању градског руководства издвојена су значајна финансијска средства и урађена темељита реконструкција споменика у Придјелу Доњем, ком приликом је замијењено свих шездесетак плоча погинулих бораца и жртава фашистичког терора, које су причвршћене на бетонској подлози. Као и код већине других споменика проблем представља одржавање, односно, чишћење, кошење траве и купљење смећа.

У Буковици Малој, која је једна од највећих и најзначајнијих обиљежја, на терену дјелује веома активно мјесно удружење и доста је урађено на заштити овог комплекса. Неопходно је поправити порушену и оштећену ограду и прилаз споменику.

Ритешић има активно борачко удружење, захваљујући ком, у поводу обиљежавања 4. јула, Дана борца, имамо најмасовније окупљање, изузев Преслице. Активности које се том приликом организују, углавном финасирају активисти из својих средстава.

Осјечани су веома значајно мјесто са аспекта НОБ, а на свом подручју имају три обиљежја. Нови споменик у Пољу, гдје се обиљежава прва устаничка пушка, је у добром стању и његову изградњу је у цјелости финансирала Градска управа Добоја.

Споменик на Микића путу је такође у коректном стању, а тренутно је најзапуштенији споменик у центру села код дома културе.

Једно од најзначајнијих и највећих обиљежја из Другог свјетског рата је, свакако, спомен комплекс у Трбуку и Рјечици, а сретна околност је

да на том подручју постоји група младих и вриједних активиста која је успјела заустави даљу девастацију и пропадање овог комплекса.

Имајући у виду величину и значај овог локалитета, овдје објективно треба планирати највећа средства за његову обнову. Приоритет радова би био на уређењу степеништа које је велико и инпозантно, затим уређење стаза унутар парка, обнављање слова на централном споменику, чићење од рђе и фарбање јарбола, постављање нових клупа.

Средствима Министарства за борацка питања Владе Републике Српске, обновљен је споменик у Брезицима и спомен костурница у Јошави. У Брезицима је сада проблем што активисти који су носили активност, нису више међу живима, а младих који желе у нашу организацију је све мање.

Од стране наших активиста са терена добили смо захтјев за мање радове на споменицима у: Буковици Малој, Љесковим Водама, Јоховцу, Бољанићу, Осјечанима и Рјечици. Обиласком територије града учили смо и одређен број тешко оштећених споменика које треба обновити или уклонити. То се прије свега односи на Костајницу и Бушлетић.

С обзиром да се од прије пар година воде активности на уређењу локалитета гдје је био инпровизовани аеродром у Другом свјетском рату у Бољанићу, са којег су спашавани савезнички пилоти, неопходно је појачати активности на изградњи и уређењу овог комплекса.

На основу напријед изложеног, предлажемо Скупштини града Добоја да усвоји следеће

з а к љ у ч к е:

1. Усваја се Информација о стању споменика и спомен-обилежја Другог свјетског рата
2. Задужује се Удружење антифашиста и бораца НОР-а да до следеће сједнице Скупштине града, припреми програм и финансијски план за обнову ових спомен-обилежја
3. Задужује се одјелење за Финансије и буџет да у Буџету града Добоја за 2022. годину обезбиједи финансијска средства за ове активности.

ПРЕДСЈЕДНИК:

Новак Радојчић